

ТИПОВА ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Методика
навчання мов, літератури, історії та суспільствознавчих предметів
у цифровому класі»

Розробник(и): ФОП Гончар Костянтин Вікторович ЄДРПОУ 1977306973

Рецензент(и): Фізична особа підприємець К.В. Гончар

Термін дії програми: з 2025 до 2030 року

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність типової програми – Мовна, літературна, історична і громадянська освіта відбуваються сьогодні в цифровому середовищі: учні читають з екрана, пишуть у спільних документах, шукають джерела в мережі та звертаються до чат-ботів за есе і перекладом. Це змінює методику словесника, учителя іноземної мови, історика і вчителя мистецтва: як навчати читання і письма з цифровими текстами, як перевіряти джерела і медіа, як оцінювати роботу учня, коли поруч штучний інтелект, як вести дискусію онлайн. Програма поєднує предметну методику гуманітарного циклу з цифровими інструментами та медіаграмотністю.

Цільова група: Учителі української мови та літератури, іноземних мов, зарубіжної літератури, історії, громадянської освіти, правознавства, філософії та етики, економіки, мистецтва, українознавства закладів загальної середньої освіти.

Професійний стандарт: «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (2024)

Напрями підвищення кваліфікації (відповідно до Порядку, затвердженого постановою КМУ від 21.08.2019 № 800):

- розвиток професійних компетентностей (знання навчального предмета, фахових методик, технологій)
- використання інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі, включаючи електронне навчання, інформаційну та кібернетичну безпеку
- розвиток мовленнєвої, цифрової, комунікаційної та емоційно-етичної компетентності педагогічних працівників

Обсяг (тривалість): Загальний обсяг підвищення кваліфікації за цією програмою в межах одного освітнього циклу становить від 2 до 30 годин (0,06–1 кредит ЄКТС) та визначається індивідуально залежно від кількості обраних слухачем освітніх компонентів (тем). Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. У кожному випадку у сертифікаті зазначається фактично пройдений обсяг годин та тематика навчання.

Особливості реалізації програми – Програма реалізується дистанційно на цифрових платформах: відеоуроки з демонстрацією інструментів на матеріалі конкретного уроку, інтерактивні завдання, робота у власному цифровому середовищі, самостійна робота та підсумковий цифровий

продукт. Програма має модульну структуру: модулі відповідають напрямам підвищення кваліфікації, кожна тема модуля є логічно завершеним освітнім компонентом і може реалізовуватися автономно. Підсумковий обсяг в межах одного освітнього циклу формується накопиченням обраних тем. За результатами кожного освітнього циклу видається окремий документ про підвищення кваліфікації із зазначенням фактично пройдених годин та тематики навчання.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: дистанційна

Вид підвищення кваліфікації: курси (навчання за програмами підвищення кваліфікації)

Мета підвищення кваліфікації – Удосконалення предметно-методичної, мовно-комунікативної та інформаційно-цифрової компетентностей учителів гуманітарного циклу: методика навчання мов, літератури, історії та суспільствознавчих предметів із застосуванням цифрових інструментів, медіаграмотність та етичне використання штучного інтелекту.

Завдання підвищення кваліфікації:

- співвіднести вимоги стандарту і модельних програм мовно-літературної, іншомовної, історичної та громадянської галузей з можливостями цифрових інструментів
- опанувати цифрові інструменти для навчання читання, письма, аудіювання і говоріння, зокрема мовні платформи та спільні документи
- освоїти роботу з цифровими архівами, джерелами, інтерактивними мапами та мультимедіа у навчанні історії і суспільствознавства
- опанувати методику медіаграмотності та перевірки інформації, протидії дезінформації
- перебудувати творчі та письмові завдання і їх оцінювання з урахуванням доступу учнів до штучного інтелекту
- організувати онлайн-дискусії, проекти та дистанційне навчання гуманітарних предметів

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- предметно-методична компетентність (A2)
- мовно-комунікативна компетентність (A1)
- інформаційно-цифрова компетентність (A3)
- медіаграмотність та здатність до критичного аналізу інформації
- оцінювально-аналітична компетентність (Г1)
- емоційно-етична та культурна компетентність (Б2)

Очікувані результати підвищення кваліфікації: Учителі зможуть навчати мов, літератури, історії та суспільствознавчих предметів у цифровому середовищі, використовувати мовні платформи, архіви й мультимедіа, формувати в учнів медіаграмотність, оцінювати роботи в умовах доступу до штучного інтелекту та вести онлайн-дискусії і проекти.

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації – Оцінювання здійснюється на основі виконання рекомендованих практичних та самостійних завдань, участі в проектній діяльності, тестування або підсумкової роботи відповідно до програми.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації – Сертифікат про підвищення кваліфікації встановленого зразка із зазначенням теми, обсягу годин та кредитів ЄКТС відповідно до вимог законодавства.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Модулі плану відповідають напрямам: мова та література, іноземні мови, зарубіжна література, історія, громадянська освіта, правознавство, етика, філософія, економіка, мистецтво, українознавство, шкільні музеї, підприємництво і фінансова грамотність. Тема модуля є окремим освітнім

компонентом обсягом від 2 до 30 годин; учитель обирає теми свого предмета, проходити всі теми не обов'язково.

Перелік тем модулів не є вичерпним: суб'єкт підвищення кваліфікації поповнює його новими темами, які включаються до модуля відповідного напрямку. Перелік у цьому документі наведено станом на 09.10.2026; актуальна редакція розміщується в розділі «Важливі документи» програми на платформі «Вектор» і оновлюється в міру поповнення.

№	Модуль (напрямок)	Кількість тем	Лекції, год (на тему)	Самостійна робота, год (на тему, мін.-макс.)	Усього, год (на тему, мін.-макс.)
1	Мова та література	20	1	1-29	2-30
2	Іноземні мови	22	1	1-29	2-30
3	Історія	9	1	1-29	2-30
4	Мистецтво/ОТМ	10	1	1-29	2-30
5	Громадянська освіта	5	1	1-29	2-30
6	Зарубіжна література	4	1	1-29	2-30
7	Правознавство	2	1	1-29	2-30
	Разом тем у програмі	72			

Перелік тем за модулями

Модуль 1. Мова та література (20 тем)

- Українська мова у 9 класі НУШ: складне речення, пунктуація в письмовій роботі і мовний розбір без зубріння
- Гейміфікація на уроках мови та літератури в 9 класі НУШ: практичний арсенал без технічних складнощів і перевантаження
- Урок без “правильно/неправильно”: розвиваємо мислення через тексти і дискусії у 9 класах НУШ
- Література без прогалин : практичні інструменти подолання освітніх втрат. 9 клас НУШ
- Формування критичного мислення на уроках української мови в 9 класі НУШ
- Живий урок української: як формувати м'які навички без перевантаження програми.
- Освіта для життя: розвиток м'яких навичок на уроках української мови та літератури
- Від асоціації до уроку: створюємо унікальні завдання та сценарії для уроків української мови й літератури
- Асоціативний розумовий штурм: як швидко генерувати ідеї для уроків української мови й літератури
- Українська мова через діалог і творчість: розвиваємо інтерес до рідної мови в інтерактивному форматі
- Від «треба» до «хочу»: секрети зацікавлення учнів українською
- Оцінювання, що надихає: як перетворити коментар на крила для учня на уроках мови та літератури у 8 класах НУШ
- Від майстерності слова до мистецтва оцінювання
- Майстерня інтерактиву: як створювати вправи легко та ефективно
- Розвиток критичного мислення на уроках української літератури у здобувачів освіти 8 класу НУШ
- Методичні підходи до викладання соціальної толерантності на уроках української мови та літератури
- Формування соціальної толерантності молоді засобами навчальних курсів 'Українська мова' та 'Українська література'
- Методи і прийоми компетентнісного навчання української мови в 7 класі НУШ
- Інтегровані уроки української мови з використанням онлайн-сервісів
- Сучасні ефективні практики навчання на уроках української літератури та в позакласній роботі.

Модуль 2. Іноземні мови (22 тем)

- Нова програма з німецької мови в 9 класі НУШ: як перейти на модельний курс ефективно, без хаосу і зайвого стресу
- Модельні програми з німецької мови НУШ 9 клас: практична реалізація без перевантаження.
- Онлайн-дошка, що “оживляє” уроки іноземної мови: практичні кейси використання у 9 класі НУШ
- Цифрові інструменти НУШ: використання Міро у 9 класі
- Урок німецької по-новому: критичне мислення, комунікація, команда і креативність.
- Навички XXI століття (4К) через вивчення німецької мови
- Гнучкі освітні траєкторії: як поєднати інклюзивність, мовну підготовку та професійну

орієнтацію в умовах кризи.

8. Розвиток креативності: як перетворити звичайні речі на мовні ресурси при вивченні іноземної
9. Керівник гуртка англійської мови: інноваційні підходи до позакласної роботи з учнями
10. Сучасні підходи викладання німецької мови у 8 класі за НУШ. Інтерактивні методи, компетентнісний підхід.
11. Практичні кейси використання інноваційних методів та ІІІ на уроці англійської мови в НУШ
12. Розкриваємо силу мови: інноваційна англійська освіта у 5 класі НУШ.
13. Плекаємо майбутній успіх: Англійська освіта та розвиток ключових компетентностей у 5 класі НУШ.
14. Навчання іноземних мов молодших школярів. Компетентнісний підхід.
15. Травма-інформоване навчання іноземної мови в умовах війни
16. Навчання іноземної мови у кризових умовах: завдання, які не потребують значної підготовки
17. Можливості дистанційного уроку. Підвищення мотивації учнів при вивченні польської мови
18. Можливості дистанційного уроку. Підвищення мотивації учнів при вивченні іспанської мови
19. Можливості дистанційного уроку. Підвищення мотивації учнів при вивченні французької мови
20. Можливості дистанційного уроку. Підвищення мотивації учнів при вивченні німецької мови
21. Можливості дистанційного уроку. Підвищення мотивації учнів при вивченні англійської мови
22. Формування пізнавальної діяльності учнів на уроках німецької мови.

Модуль 3. Історія (9 тем)

1. Всесвітня історія у 9 класі НУШ: синхронізація подій ХІХ століття, порівняння держав і причинно-наслідковий ланцюг
2. Історія України у 9 класі НУШ: доба національного відродження, постаті ХІХ століття і дослідження історії свого міста
3. Урок історії, якого чекають: цифрове перезавантаження методики для 9 класу НУШ — від хронології до критичного осмислення подій
4. «Ctrl+Alt+History: перезавантаження уроку»
5. Сучасний урок історії у 9 класах НУШ: діяльнісний підхід без перевантаження вчителя.
6. 9 клас 2.0: як оживити урок історії
7. Методичний кейс: історія 7 клас НУШ
8. Впровадження Державного стандарту базової середньої освіти на уроках Історії НУШ
9. Формування історичної компетентності на уроках всесвітньої історії.

Модуль 4. Мистецтво/ОТМ (10 тем)

1. Соціокультурна лінія через мистецтво: практичні підходи для уроків у 9 класі НУШ, які залишають слід
2. Від сором'язливості до сцени: ефективні техніки самовираження учнів на уроках мистецтва у 9 класах НУШ
3. Мистецтво в 9 класі НУШ як простір самовираження підлітка
4. Творче зростання в НУШ: плануємо роботу в мистецькій освітній галузі для формування ключових компетентностей
5. Планування роботи вчителя на 2025-2026 навчальний рік у мистецькій освітній галузі НУШ. Досвід, перспективи творчого зростання здобувачів базової школи.
6. Мистецтво у 8 класі НУШ. Від Шевченка до Куїнджі: магія українського романтизму
7. Створення міцного фундаменту для музичної освіти. Розвивати навички та знання вчителів для підтримки успіху учнів.
8. Впровадження елементів медіаграмотності у предметі «мистецтво»
9. Розвиток основних компетенцій учнів 5 класів на уроках мистецтва в Новій Українській Школі.
10. Впровадження елементів медіаграмотності у шкільні предмети: українську мову та літературу, історію та мистецтво.

Модуль 5. Громадянська освіта (5 тем)

1. Історія, що формує громадянина: компетентнісне навчання у 8 класах НУШ
2. Стратегії та підходи викладання курсів громадянської та історичної освітньої галузі у 8 класах НУШ
3. Діяльнісний підхід на уроках історичної та громадянської освітньої галузі у 8 класі НУШ
4. Правила поведінки учнів в умовах війни. Захист від небезпеки.
5. Впровадження музейної педагогіки на уроках історії та громадянської освіти.

Модуль 6. Зарубіжна література (4 тем)

1. Емоційний інтелект через літературу у 8 класах НУШ: уроки, які формують людину.
2. Формування читацької компетентності через «живу» інтерпретацію тексту
3. Оцінювання за групами результатів на уроках зарубіжної літератури. Використання формувального оцінювання у 8 класах НУШ
4. Ключі до мотивування учнів вивчати зарубіжну літературу. Нові підходи у викладанні у 5 класах НУШ.

Модуль 7. Правознавство (2 тем)

1. Національно-патріотичне виховання у школах.
2. Формування особистості засобами правової та громадянської освіти. Особливості правової соціалізації.

3. ЗМІСТ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Мова та література

Мета модуля: Розвиток комунікативної та естетичної компетентності педагогів у сучасному медіапросторі.

Завдання модуля:

- Методика роботи з різними видами текстів у НУШ
- Опанування інструментів перевірки фактів та медіаграмотності
- Формування навичок творчого письма та ораторського мистецтва
- Використання онлайн-дошок для аналізу літературних творів

Модуль 2. Іноземні мови

Мета модуля: Удосконалення мовної та методичної майстерності вчителів для підвищення якості іншомовної освіти.

Завдання модуля:

- Методика розвитку навичок аудіювання та говоріння онлайн та офлайн
- Використання ІІІ для персоналізації вивчення мови
- Організація проєктної діяльності на уроках іноземної мови
- Підготовка учнів до міжнародних мовних сертифікацій

Модуль 3. Історія

Мета модуля: Зміцнення професійних компетенцій вчителів щодо патріотичного та громадянського виховання.

Завдання модуля:

- Методика висвітлення складних сторінок історії
- Опанування цифрових інструментів для візуалізації минулого
- Розвиток навичок критичного аналізу медіаповідомлень
- Формування в учнів почуття національної гідності

Модуль 4. Мистецтво/ОТМ

Мета модуля: Розвиток художньо-естетичних компетенцій педагогів для виховання культурно освіченої молоді.

Завдання модуля:

- Методика розвитку креативного мислення засобами мистецтва
- Опанування цифрових інструментів для створення творчих робіт
- Вивчення історії українського та світового мистецтва в сучасних форматах
- Організація мистецьких перформансів та шкільних галерей

Модуль 5. Громадянська освіта

Мета модуля: Формування в педагогів навичок виховання активного громадянина на засадах демократичних цінностей.

Завдання модуля:

- Вивчення інструментів участі громадян у житті громади
- Методика розвитку критичного сприйняття медіаконтенту
- Організація дебатів та моделювання демократичних процесів
- Впровадження тем про права дитини та протидію корупції

Модуль 6. Зарубіжна література

Мета модуля: Удосконалення літературознавчих та методичних навичок педагогів для розвитку читацької культури.

Завдання модуля:

- Методика аналізу світових шедеврів у контексті епохи
- Опанування стратегій розвитку читацької грамотності учнів
- Розвиток навичок порівняння української та зарубіжної літератур
- Використання цифрових платформ для обговорення творів

Модуль 7. Правознавство

Мета модуля: Удосконалення правових компетенцій педагогів для виховання правосвідомої молоді.

Завдання модуля:

- Вивчення актуальних змін у законодавстві щодо прав дітей та освіти
- Методика запобігання правопорушенням серед підлітків
- Організація шкільної медіації та правового просвітництва
- Формування навичок юридичної аргументації у дискусіях

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи:

1. Закон України Про вищу освіту
2. Закон України Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій
3. Закон України Про дошкільну освіту
4. Закон України Про загальну середню освіту
5. Закон України Про інноваційну діяльність
6. Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність
7. Закон України Про наукову і науково-технічну експертизу
8. Закон України Про освіту
9. Закон України Про позашкільну освіту
10. Закон України Про професійно-технічну освіту
11. Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні
12. Національна доктрина розвитку освіти
13. Положення про державний вищий навчальний заклад
14. Положення про дистанційне навчання
15. Положення про інститути післядипломної педагогічної освіти
16. Положення про організацію навчального процесу
17. Постанова кабінету міністрів України від 28.03.2002 № 379 Про затвердження Державної програми "Вчитель"

Основна література:

1. Алексеенко В. Роль малого бізнесу в економіці України. Економічний вісник університету : зб. наук. праць. Переяслав-Хмельницький, 2009. Вип. 13.
2. Арват Ф. С., Коваленко Є. І., Кириленко С. В., Щербань П. М. Культура

спілкування : навч. метод. посібник. Київ: ІЗМН, 1997. 328 с.

3. Богосвятська А.І. Розвиток інтегративного мислення учнів засобами мистецтва художнього слова. Зарубіжна література в школах України, 2012. № 9. С. 19-24.
4. Вукіна Н.В., Дементієвська Н.П., Сущенко І.М. Критичне мислення: як цьому навчати: наук.-метод. посіб. / За наук. ред. О.І.Пометун. Харків, 2007. 190 с.
5. Вчимося вчитися та критично мислити. Нестандартні завдання за темами тижнів до курсу «Я досліджую світ». 1 клас. / авт. - упоряд. Н.В.Маценко, Н.В.Свір. Харків : вид. група «Основа», 2019. 133 с.
6. Гловацький С.В. Уроки інтегрованого курсу «Мистецтво». 1 клас: навчально-методичний посібник. Черкаси: КНЗ «ЧОІПОПП ЧОР», 2019. 89 с.
7. Гловацький С.В. Уроки інтегрованого курсу «Мистецтво». 10 клас: навчально-методичний посібник. Черкаси: КНЗ «ЧОІПОПП ЧОР», 2019. 156 с.
8. Гловацький С.В. Уроки інтегрованого курсу «Мистецтво». 10 клас: навчально-методичний посібник. Черкаси: КНЗ «ЧОІПОПП ЧОР», 2020. 231 с.
9. Гловацький С.В. Уроки інтегрованого курсу «Мистецтво». 2 клас: навчально-методичний посібник. Черкаси: КНЗ «ЧОІПОПП ЧОР», 2020. 104 с.
10. Гловацький С.В. Уроки інтегрованого курсу «Мистецтво». 3 клас: навчально-методичний посібник. Черкаси: КНЗ «ЧОІПОПП ЧОР», 2021. 111 с.
11. Гловацький С.В. Уроки інтегрованого курсу «Мистецтво». 4 клас: навчально-методичний посібник. Черкаси: КНЗ «ЧОІПОПП ЧОР», 2022. 106 с.
12. Гриценко Т. Б., Гриценко С. П., Іщенко Т. Д., Мельничук Т. Ф., Чуприк Н. В., Анохіна А. П. Етика ділового спілкування. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 344 с.
13. Етика ділового спілкування : навч. посібник [Воронкова В.Г. Беліченко А.Г., Мельник В.В., Ажажа М.А.]. Київ: Магнолія, 2006, 2019. 312 с.
14. Європейське мовне портфоліо (методичний посібник). URL: <http://surl.li/eakzd>
15. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення викладання, оцінювання. URL: <https://lenvit.ucoz.ua/ZER.pdf>
16. Зубенко Л. Г., Немцов В. Д. Культура ділового спілкування : навч. посіб. Київ: «Ексоб», 2002. 200 с.
17. Зусін В. Я. Етика та етикет ділового спілкування : навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 224 с.
18. Календар морально-патріотичних цінностей сучасного школяра: науково-методичний посібник / Н.М. Степанова, В.С. Кудін. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2020. 152 с.
19. Конституція України. Основний закон. Київ, 1996.
20. Конституція України. Основний закон. Київ, 1996. URL: <https://bit.ly/3Wl5vu3>
21. Кубрак О. В. Етика ділового повсякденного спілкування. Суми : ВТД «Університетська книга», 2002. 208 с.
22. Лесько О. Й., Прищак М. Д., Залюбівська О. Б., Рузакова Г. Г. Етика ділових стосунків : навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2011. 310 с.
23. Мова і міжкультурна комунікація : теорія та практика : колективна монографія / за наук. ред. Н. Сизоненко. Київ: Вид-во Ліра-К, 2020. 256 с.
24. Палеха Ю. І. Етика ділових відносин. Київ: Кондор, 2008. 356 с.
25. Пахльовська О. Українські шістдесятники: філософія бунту. Сучасність. 2000. № 4.
26. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Голос України. 2017. 27 верес. (№ 178-179). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
27. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 №

- 463-IX. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020, № 31, ст. 226. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
28. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 05.12.2015 № 389-VIII-XII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 28, ст. 250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
29. Розвиваємо громадянські компетентності : другий клас / під заг. ред. Н.Бібік, Н.Софій. Київ, 2019. URL: http://www.ussf.kiev.ua/images/project-50/2class_5-Vartist_4.pdf
30. Розвиваємо громадянські компетентності з 1 класу / під заг. ред. Н.Бібік, М.Араджіоні. Київ : ФОП «Парашин К.С.», 2018. 880 с.
31. Сенге П. П'ять дисциплін : мистецтво і практика організації, котра самонавчається. Київ : Олімп-бізнес, 2011. 408 с.
32. Спрощене оподаткування – загальноприйнята світова практика. URL: <http://www.academia.org.ua/?p=282>.
33. Стадніченко О. О. Роман Василя Шкляра «Чорний Ворон»: історична та художня правда. Вісник Запорізького національного університету. №2. 2010. С. 307-312.
34. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі: навч.-метод. посіб. / О.І. Пометун. Київ, 2020. 104 с.
35. Фінанси: Практикум: Навч.посіб. Азаренкова Г.М., Борисенко І.І. Київ: Знання, 2008. 279 с.
36. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?: навчальний посібник / авт.кол. Київ, 2019. 272 с.
37. Фундаментальні цінності академічної доброчесності ; пер. з англ. ІІ Міжнародний центр академічної доброчесності. - 2019. - 39 с. - URL : <https://www.skcptic.in.ua/wp-content/uploads/Integ-Valucs-Ukr.pdf>
38. Чмут Т. К., Чайка Т. Л. Етика ділового спілкування : навчальний посібник. Чернівці : Вид-во Знання, 2007. 204 с.
39. Щодо нагальних питань впровадження Закону України «Про повну загальну середню освіту» : лист МОН від 08.04.2020 №1/9-201. URL: <https://bit.ly/3wlUDiR>
40. Яценко Т.О. Формування читацької компетентності учнів як головна проблема шкільного літературного навчання. Наукові записки, 2009. № 1. С. 69-71

Додаткова література:

1. Бзовська Л., Ковнацька Р. Навчаємося через гру. Додаток ігрових вправ для учнів І-ІІІ класів. Львів : ЛМГО «Центр освітньої політики», 2020. 304 с.
2. Державний стандарт базової загальної освіти : постанова КМУ від 30.09.2020 № 898. URL: <https://bit.ly/3ifCKgF>
3. Державний стандарт базової загальної освіти : постанова КМУ від 30.09.2020 № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>
4. Конвенція про права дитини. 1989. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
5. Кремень В. Г. Світ знання : людина, наука, освіта. Київ : Знання України, 2016. 87 с.
6. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в школах у 2022/2023 навчальному році / М-во освіти і науки України. Київ, 2022. URL: <https://bit.ly/3VVI00D>
7. Навчальна кінезіологія: проста гімнастика для мозку. URL: <https://bit.ly/3XKqdVt>
8. Освітня програма навчального закладу. URL: <https://bit.ly/3ckLjDp>
9. Програма PISA (програма міжнародного оцінювання учнів). Вісник. Тестування і моніторинг в освіті. 2011. № 11-12. С. 39-68. URL: <http://surl.li/edklu>
10. Регулююча дія ціннісних орієнтацій у житті дитини: моногр. [Т.О. Піроженко, І.І. Карабаєва, О.Ю. Хартман, Л.І. Соловійова, О.І. Федорчук, Л.Д. Токарева]; за ред. Т.О. Піроженко. Київ : Видавничий

Дім «Слово», 2020. 222 с. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/722164/>.

11. Díaz-Corralejо, J. La pédagogie différenciée dans le cadre de l'enseignement/ apprentissage du Français Langue Étrangère (Fle). URL: <http://surl.li/dymtd>
12. Ehsan Taebi. Reflection in a Spontaneous World. URL: <http://surl.li/eakxc>